

CZEGO I JAK
BĘDZIEMY SIĘ UCZYĆ?

BLANDYNA
ZAJDLER

SCENARIUSZE LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł lekcji

Praca z mapą topograficzną i turystyczną – zajęcia terenowe. (2 godz.)

Klasa I, Blok. I, Pp. – R Dział I (4, 6)

Cel: Uświadomienie praktycznej roli mapy w edukacji geograficznej i w życiu codziennym. Uczeń:

- orientuje mapę w terenie wg kompasu/busoli i/lub wg obiektów terenowych;
- wykorzystuje odbiornik GPS do dokumentowania prowadzonych obserwacji;
- posługuje się mapą topograficzną i turystyczną w terenie: odczytuje legendę mapy, identyfikuje obiekty na mapie i w terenie, wykonuje obliczenia na podstawie skali;
- opisuje zagospodarowanie terenu w pobliżu szkoły w oparciu o mapę;
- ocenia przydatność mapy w uczeniu się geografii i w życiu codziennym;
- pracuje samodzielnie w zespole; wspólnie formułuje wnioski.

Metody/Techniki/Formy pracy: ćwiczenia praktyczne w terenie: czytanie i orientacja mapy, obliczanie odległości rzeczywistych, obserwacja bezpośrednia, praca w grupach.

Środki dydaktyczne: kserokopie fragmentów mapy topograficznej i turystycznej, obejmującej okolice szkoły, busole/kompasy i GPS-y – po 1 komplecie dla każdej grupy oraz własne smartfony – do fotografowania obserwowanych obiektów.

Opis przebiegu zajęć terenowych:

Faza wstępna: Nauczyciel zachęca uczniów do aktywnej pracy zespołowej i motywuje ich perspektywą dobrych ocen za wykonanie zadań (przy każdym zadaniu widniejąca możliwa do zdobycia liczba punktów za poprawne wykonanie).

Faza realizacji: Wykonywanie zadań z kart pracy.

- Każda grupa znajduje się na swoim stanowisku i wykonuje zadania w kartach pracy.
- Przykłady zadań dla grup do karty pracy:
 - Napisz krótko, na czym polega orientacja mapy w terenie, a następnie zorientuj mapę topograficzną/turystyczną za pomocą busoli oraz obiektów znajdujących się w pobliżu szkoły.
 - Określ azymut na szkołę z miejsca obserwacji i zapisz jego wartość.
 - Zapisz nazwy 3 dowolnych obiektów terenowych widocznych z miejsca obserwacji i wpisz przy nich nazwy kierunków (w języku polskim i angielskim).
 - Na podstawie mapy (topograficznej bądź turystycznej), oblicz odległość domu do szkoły każdego członka waszej grupy; domy uczniów w karcie pracy

oznaczone są numerami 1–6; przy każdej cyfrze oznaczającej wasze domy/ mieszkania dopiszcie kolejno wasze imiona, następnie – zaznaczcie te cyfry na mapie; zmierzcie odległości na mapie do waszych domów, wpiszcie je we właściwe miejsca w karcie pracy, a następnie obliczcie i zapiszcie odległości rzeczywiste.

- Czy GPS był przydatny na dzisiejszej lekcji? Jak go wykorzystaliście? Sfotografujcie wybrany obiekt, np. drzewo, budynek, ciek wodny, odkrywkę i zlokalizujcie go na mapie (topograficznej, turystycznej); zapiszcie kierunek, w którym na niego patrzycie oraz odległość rzeczywistą od miejsca obserwacji.

Faza końcowa – podsumowująca: Podsumowanie pracy w grupach; uczniowie dzielą się swoimi refleksjami dotyczącymi sposobu pracy na lekcji; wspólne zredagowanie kontraktu dotyczącego pracy w grupach podczas zajęć terenowych. Nauczyciel zbiera karty pracy do oceny.

Komentarz metodyczny

Miejsce pracy – boisko szkolne. Ważne! Wcześniej (np. na 1-szej lekcji geografii) dzielimy uczniów na 4 grupy (uwzględniając zdolnych oraz uczniów z trudnościami, np. matematycznymi); bieżącą lekcję zaczynamy od spotkania się z grupami gotowymi do wyjścia już przy szatni. Podajemy temat, cel lekcji, przypominamy zasady bezpieczeństwa, których zawsze uczniowie muszą przestrzegać przy wyjściu w teren. Następnie rozdajemy każdej grupie sztywną teczkę z instrukcjami – kartami pracy do wykonania i niezbędnymi materiałami (plany, mapy topograficzne i turystyczne). Wyjaśniamy, że numer na tezcze to nr grupy oraz numer miejsca narysowanego kredą w narożnikach boiska szkolnego, gdzie znajdują się również małe stoliczki; należy się tam ustawić i tam pracować zgodnie z przygotowaną instrukcją (grupa sama wybiera lidera, który przydziela kolegom zadania do wykonania). Podkreślamy, że każdy uczeń w grupie ma być odpowiedzialny za wykonanie 1 zadania z karty pracy. Uświadamiamy, że na geografii – uczniowie często będą pracować samodzielnie w grupach w terenie, z dala od szkoły, według wspólnie ustalonych zasad, instrukcji i kart pracy, a ich praca będzie oceniana. Zwracamy też uwagę na rolę współczesnych narzędzi: wszechobecnych smartfonów czy GPS-ów, ułatwiających poruszanie się w terenie.

Kompetencje w zakresie: rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności (słownictwo angielskie, np.: praca w grupie, praca w parach, mapa topograficzna, mapa turystyczna, badania terenowe, pomiary, doświadczenia, obserwacje, orientacja mapy, obliczanie), matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.